

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA LIETUVOS ISTORIJS INSTITUTAS

2006 m. gegužės 26 d. Nr. FA -1050-13-48
Vilnius

IŽANGA

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Finansinio audito 5-ojo departamento direktorės Daivos Bakutienės 2005-06-06 pavedimu Nr. 1050-13 vyresnioji valstybinė auditorė Aldona Benetienė atliko valstybinį finansinį auditą Lietuvos istorijos institute.

Audituojamas subjektas – Lietuvos istorijos institutas (toliau LII, Institutas), adresas: Kražių g. 5, Vilnius; identifikavimo kodas – 111955361.

Lietuvos istorijos instituto steigėja – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Audituojamu laikotarpiu Lietuvos istorijos institutui vadovavo direktorius Alvydas Nikžentaitis, vyriausiąja buhalterė dirbo Marija Petkevičienė.

Lietuvos istorijos institutas yra valstybės mokslo institutas – biudžetinė mokslinių tyrimų įstaiga, įsteigta Lietuvos kultūrai ir tarptautiniam bendradarbiavimui svarbiems ilgalaikiams tarptautinio lygio moksliniams tyrimams vykdyti. Pagrindinė Instituto veikla yra moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra.

Lietuvos istorijos instituto valdymo (savivaldos) funkcijas atlieka: Visuotinis mokslo darbuotojų ir tyrėjų susirinkimas, Instituto taryba ir direktorius.

Audito tikslas – įvertinti vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl 2005 metų finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo, įvertinti 2006 metų biudžeto asignavimų planavimo teisėtumą.

Ši audito ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės biudžeto projekto, valstybės skolos, suteiktų paskolų iš

valstybės vardu paskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitos, ir dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos, dalis.

Audito ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o nepriklausoma nuomonė apie finansinę atskaitomybę ir kitas ataskaitas, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams pareiškama audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audituota 2005 metų finansinės atskaitomybė.

Audito metu vertinome Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-12-31 balanso (Forma Nr. 1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-12-31 ataskaitos (Forma Nr. 2), Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2005 m. apyskaitos (Forma Nr. 3), Atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto 2005 m. apyskaitos (Forma Nr. 4), Debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo 2005-12-31 ataskaitos (Forma Nr. 6), Įstaigos etatų ir struktūros plano įvykdymo 2005-12-31 ataskaitos (Forma Nr. B-1) duomenis, Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2005-12-31 ataskaitos (Forma Nr. B-11) duomenis.

Audituojamu laikotarpiu Lietuvos istorijos institutas vykdė dvi programas: 1.1. „Lietuvos visuomenės ir valstybės raida iki XXI a. pradžios“, kurios vykdymui buvo patvirtinta 2700,0 tūkst. Lt, gauta iš valstybės biudžeto 2699,9 tūkst. Lt. Minėtos programos vykdymui padaryta 2699,9 tūkst. Lt kasinių išlaidų, faktinių išlaidų – 2661,9 tūkst. Lt.

Instituto 2005 metams vykdomai 88.08. Specialiajai mokslo plėtojimo programai buvo patvirtinta 564,9 tūkst. Lt, iš valstybės biudžeto gauta asignavimų kartu su įskaitytų specialiųjų programų lėšų likučiu - 515,2 tūkst. Lt, kasinių ir faktinių išlaidų padaryta 515,2 tūkst. Lt. Iš viso minėtų programų vykdymui patvirtinta iš valstybės biudžeto, įskaitant patikslinimus, 3264,9 tūkst. Lt, gauti asignavimai kartu su įskaitytu specialiųjų programų lėšų likučiu – 3215,1 tūkst. Lt.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus.

Siekdami gauti įrodymus, reikalingus audito tikslams pasiekti ir išvada apie finansinę atskaitomybę pareikšti, Lietuvos istorijos institute atlikome analitines ir savarankiškas procedūras. Ištyrėme galimas rizikos veiksnius, susijusius su įstaigos veikla ir apskaitos sistemomis. Nustatėme reikšmingų rizikos veiksnių galimą poveikį finansinei atskaitomybei bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumui ir naudojimui nustatytiems tikslams, taip pat įvertinome Instituto vadovybės numatytas priemones vidaus kontrolės rizikai sumažinti.

Įvertinę audituojamo subjekto 2005 metų devynių mėnesių finansinę atskaitomybę ir gavę tvirtinimus turto metinės inventorizacijos metu, kurioje dalyvavome turėdami stebėtojo teises, atlikome mažos ir didelės apimties savarankiškas procedūras, sumažinančias audito riziką,

parengėme audito programas (ilgalaikio turto, darbo užmokesčio, įskaitant socialinio draudimo įmokas), atlikome baigiamųjų apskaitos ciklo elementų analizę.

PASTEBĖJIMAI IR IŠVADOS

1. Pajamų ir pervedimų lėšų išlaidų apskaita

1.1. Gautų pajamų už suteiktas paslaugas ir pavedimų lėšų išlaidų apskaita buvo tvarkoma nesilaikant apskaitos principų ir taisyklių. Institutas 2005 m. gavo 839,8 tūkst. Lt pajamų už suteiktas paslaugas, iš jų - 108,8 tūkst. Lt neteisingai apskaitė kaip pavedimų lėšas.

Išvada

Institutas nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos¹ nuostatos, kurioje nurodoma, kad lėšų, gautų už teikiamas paslaugas, apskaitai skirta 111 sąskaita „Lėšos gautos už teikiamas paslaugas“.

1.2. Institutas šių lėšų neapskaitė kaip specialiosios programos vykdymui skirtų lėšų, o jas panaudojus nurašė į 214 sąskaitą „Pavedimų lėšų išlaidos“.

Išvada

Institutas nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos² nuostatos, kurioje nurodoma, kad biudžetinės įstaigos faktiškai padarytų išlaidų, apskaitai tvarkyti skirta 200 sąskaita „Išlaidos iš biudžeto“.

Teisingai apskaičius specialiosios programos išlaidas, kasinės ir faktinės šios programos išlaidos būtų 108,8 tūkst. Lt didesnės.

1.3. Institutas dalies gautų pajamų už suteiktas paslaugas – 108,8 tūkst. Lt - nepervedė į valstybės biudžetą.

Išvada

Taip pažeidė Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių³ nuostatą, kad valstybės institucijų, įstaigų už teikiamas paslaugas gautos pajamos įmokamos į biudžetą.

1.4. Institutas 2005 metų pabaigoje neteisingai atliko 214 sąskaitos „Pavedimų lėšų išlaidos“ uždarymą su 400 sąskaita „Pajamos už teikiamas paslaugas“.

¹ Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos (2001-03-16 LR finansų ministro įsakymas Nr.70, toliau - Tvarka) 133 p.

² Tvarkos 233 - 237 p.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimo Nr. 543 patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija, toliau – Taisyklės) 22 p.

Išvada

Taip nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos⁴, kurioje nurodyta, kad pavedimų lėšų faktinių išlaidų suma metų pabaigoje nurašoma (jeigu pavedimas atliktas) į 214 sąskaitos kreditą ir 176 sąskaitos „Atsiskaitymai už pavedimų lėšas“ debetą.

Išvada (1.1-1.4)

1. Dėl neteisingos pajamų už suteiktas paslaugas apskaitos, Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-12-31 balanse neteisingai atvaizduotas aktyvas (pavedimų lėšų (110 sąskaita) likutis padidintas 30,0 tūkst. Lt, o lėšų gautų už prekes ir paslaugas (111 sąskaita) likutis sumažintas ta pačia suma, pavedimų lėšų išlaidų (214 sąskaita) likutis sumažintas 44,2 tūkst. Lt) ir pasyvas (pajamų už teikiamas paslaugas (400 sąskaita) likutis sumažintas 28,5 tūkst. Lt).

2. Neatvaizdavo dalies specialiosios programos kasinių ir faktinių išlaidų, Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2006-01-01 ataskaitoje (Forma Nr. 2) kasinės ir faktinės išlaidos sumažintos 108,8 tūkst. Lt.

3. Šių klaidų atsiradimą lėmė tai, kad nepakankamai buvo vykdomos kontrolės priežiūros procedūros, turėjusios garantuoti, kad ūkinės operacijos, susijusios su pajamomis, gautomis už suteiktas paslaugas, būtų apskaitytos pagal apskaitos principus ir taisykles.

2. Išlaidų iš biudžeto apskaita

Metų pabaigoje, uždariant 200 sąskaitą „Išlaidos iš biudžeto“ su 230 sąskaita „Finansavimas iš biudžeto“, nebuvo atsižvelgta į nepanaudotų atsargų, įsigytų iš biudžeto lėšų, likutį (15,3 tūkst. Lt) bei išankstinius apmokėjimus iš biudžeto lėšų (0,4 tūkst. Lt).

Pastebėjimas

Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos⁵ nuostata, pagrįsta dvejybinio įrašo samprata, nustato, kad sąskaita 200 „Išlaidos iš biudžeto“, metams pasibaigus, uždaroma su sąskaita 230 „Finansavimas iš biudžeto“, o uždaryta sukaupytų išlaidų suma negali būti didesnė už joms gautų asignavimų sumą.

Šiuo atveju, metų pabaigoje liko nepanaudotų atsargų, įsigytų iš biudžeto lėšų, išankstinių apmokėjimų tiekėjams iš biudžeto lėšų likučiai (faktinės išlaidos dar nepatirtos), todėl sąskaitų likučius atitinkanti suma turėjo būti palikta sąskaitoje 230 „Finansavimas iš biudžeto“.

⁴ Tvarkos 261 p.

⁵ Tvarkos 238 p.

Išvada

Metų pabaigoje neteisingai uždarius išlaidų iš biudžeto sąskaitą, Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-12-31 balanse finansavimo iš biudžeto (230 sąskaitos likutis – jo nėra) likutis sumažintas 15,7 tūkst. Lt.

Rekomendacija (1-2)

Atkreipiamo vadovybės dėmesį, klaidos apskaitoje buvo nustatytos ir praeitų metų audito metu, todėl, siekiant išvengti nustatytų klaidų ateityje, **vadovybė turi imtis priemonių** sustiprinti kontrolės priežiūros procedūrų veikimą (užtikrinti, kad apskaitos darbuotojai buhalterinės apskaitos vedimą suprastų ir tvarkytų pagal apskaitos principus ir taisykles, kad neteisinga praktika būtų nustatyta ir pašalinta, kad atliekamos darbo užduotys būtų tikrinamos).

Taip pat atkreipiamo dėmesį, kad vadovaujantis Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. kovo 31 nutarimu Nr. 205 (galiojusių iki 2002 06 01) 19, 19.1, 19.2 p., vyriausiasis finansininkas kartu su įstaigos vadovu atsako, jeigu neteisingai tvarkoma buhalterinė apskaita, ne laiku pateikiama arba yra klaidinga buhalterinė ataskaita, nesilaikoma ūkinę-finansinę veiklą reglamentuojančių Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų.

Vadovaujantis Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005 m. gegužės 25 d. įsakymu Nr. 1K-170, 4 p. už biudžetinės įstaigos buhalterinės apskaitos organizavimą atsako biudžetinės įstaigos vadovas, o vadovaujantis taisyklių 20 p. vyriausiasis buhalteris atsako už visų tinkamai įformintų ir apskaitos dokumentais pagrįstų ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų įtraukimą į apskaitą, buhalterinių įrašų atitiktį ūkinių įvykių ar ūkinių operacijų turiniui, apskaitos informacijos patikimumą, ūkinių operacijų teisėtumo, lėšų naudojimo teisės aktų nustatyta tvarka bei tinkamo apskaitos dokumentų įforminimo kontrolę, biudžetinės įstaigos finansinės atskaitomybės sudarymą pagal sąskaitų duomenis.

Rekomenduojame imtis priemonių, kad būtų inventorizuoti minėtų sąskaitų likučiai ir ištaisytos klaidos, užtikrinta teisinga finansavimo ir išlaidų iš biudžeto apskaita, ūkinės operacijos būtų registruojamos pagal apskaitos principus ir taisykles.

3. Turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumas

Lietuvos istorijos institutas iš pajamų gautų už teikiamas paslaugas įsigijo lengvąjį automobilį „VW Transporter Combi“ už 77469,0 Lt.

Pastebėjimas

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1998-11-17 nutarimo Nr. 1341 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo biudžetinėse įstaigose“ 1.2 p. nustato, kad brangesnius

kaip 60,0 tūkst. Lt (be pridėtinės vertės mokesčio) lengvuosius automobilius biudžetinės įstaigos gali įsigyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės leidimu.

Institutas automobilį įsigijo be Lietuvos Respublikos Vyriausybės leidimo.

Išvada

Institutas įsigijo brangesnį kaip 60,0 tūkst. Lt lengvąjį automobilį, nesivadovaudamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu be Vyriausybės leidimo.

Pažanga šalinant nustatytus trūkumus ir rekomendacijas

Audito metu Valstybės kontrolės 2005-09-08 raštu Nr. S-(1050-1.11)-1618 „Dėl 2006 m. biudžeto asignavimų planavimo teisėtumo“ Instituto vadovybei buvo pateikta rekomendacija dėl Valdymo apskaitos metodikos parengimo. Įgyvendindamas šią rekomendaciją, Lietuvos istorijos institutas patvirtino Biudžeto išlaidų valdymo apskaitos metodiką.

Valstybės kontrolės 2005-11-11 raštu Nr. S-(1050)-1972 „Dėl vidaus kontrolės vertinimo“ Lietuvos istorijos instituto vadovybei nurodytos rizikos ir pateiktos rekomendacijos dėl paskesniosios kontrolės užtikrinimo, susijusios su pajamų planavimu, jų pervedimu į valstybės biudžetą, ir, kad balanse ir kitose atskaitomybės formose būtų užregistruotos visos ūkinės operacijos. Rekomenduota patvirtinti tvarką, nusakančią specialiosios programos ir pavedimų gautinų ir mokėtinų lėšų finansinės kontrolės tvarką.

Lietuvos istorijos instituto direktoriaus pavaduotojas 2006 m. gegužės 5 d. raštais Nr. 62.135 ir Nr. 62.136 informavo Valstybės kontrolę dėl patvirtintų tvarkų ir priemonių įdiegimo, mažinančių nustatytų dalykų riziką. Tačiau audito metu nustatyti dalykai rodo, kad patvirtintos procedūros nėra veiksmingos.

Lietuvos istorijos institutas, vykdydamas 2004 metų Valstybės kontrolės atlikto valstybinio finansinio audito rekomendacijas, atliko balansinių sąskaitų inventorizavimą ir koregavimą, įvedė papildomus apskaitos registrus, tvarkant gautų pajamų už teikiamas paslaugas apskaitą, **tačiau mes pažymime**, kad atlikus 2005 metų valstybinį finansinį auditą dalis nustatytų pažeidimų, tvarkant gautų pajamų už teikiamas paslaugas ir specialiosios programos išlaidų apskaitą, yra analogiški praeitų metų valstybinio finansinio audito nustatytiems pažeidimams.

Apie rekomendacijų įvykdymą iki 2006 m. liepos 1 d. prašome informuoti Valstybės kontrolės Finansinio audito 5-ąjį departamentą adresu: Pamėnkalnio g. 27, 01113 Vilnius.

Finansinio audito 5-ojo departamento direktorė

Daiva Bakutienė

Vyresnioji valstybinė auditorė

Aldona Benetienė